

EDITORIAL

Madrilona nos afona

¿Qué nos passa als valencians? Es una pregunta que sol oir-se a sovint fent relació a la nostra actitud colectiva com a poble davant els continus desprecis a la nostra llengua i identitat o l'injust espoli econòmic que patim.

Uns altres pobles, en circumstàncies similars, reaccionen i s'unixen en la defensa dels seus interessos. Ahi estan catalans i vascs, o, en l'àmbit internacional, escocesos o flamencs, entre molts altres. ¿Per qué el poble valencià no actua de manera similar? Vejam-ho.

Per un costat estan els qui no entenen que continuem "ofrenant glories a Espanya" tenint en conte el tracte que rebem, i hem rebut a lo llarg dels últims segles fora quin fora el model d'Estat o el govern establert en Madrid. Des de la Guerra de Successió, la pressió ha segut constant per a provincianisar-nos, per a que assumim que no som mes que una província espanyola i que la nostra espanyolitat s'imponga a la nostra valenciania, reduïda a un sentiment folklòric. L'evidència d'este fet, aixina com, des del punt de vista purament econòmic, la de que la nostra generosa i lleal aportació no se veu, no ya recompensada, sino ni tan sols agrada, fa que molts se desesperen davant d'una societat desnaturalisada que no reacciona.

Per un altre costat estan els qui no entenen que hi haja qui se dedique a "ofrenar glories a Catalunya" tenint en conte l'actitud que, des del nacionalisme català, es manté cap als valencians. En Catalunya duen un segle llarg utilitzant la seua influència política i el seu potencial econòmic per a immiscuir-se en assumptes interns valencians. La llengua que parlem en València l'hem de decidir els valencians, i els catalans haurien de respectar-ho sense interferir en forma de subvencions, patrocini a quintacolumnistes o repetidors il·legals de televisió. Porten invertits milions i milions d'euros en destruir la nostra llengua i la nostra personalitat i en difondre internacionalment l'idea de que València es poc mes que una colònia catalana. L'evidència de tot açò fa que molts s'exasperen al vore que el poble valencià, indiferent, se deixa fer sense rebelar-se.

Lo habitual es que els qui astralegen contra Espanya justifiquen totes i cada una de les agressions catalanes com una col·laboració dels nostres germans de lluita, que volen ajudar-nos en la nostra resistència front al poder central, ya que els valencians som poca cosa per a acometre tal empresa, de manera que duen gastada una fotracada de milions per "amor fraternal", aixina de desprenguts son; i si en algun tema pareix que se'n passen de la ralla, no hem de fer cas, son exageracions, veem "fantasmes". I la culpa de tot la te Espanya,

per mentir i intoxicar en contra de Catalunya.

Per la seua banda, els qui detesten el panxotisme justifiquen l'infratacció i demes agressions econòmiques dels governs centrals, no com un fet sostingut, constatable a lo llarg del temps, sino com un efecte de les circumstàncies polítiques, una qüestió puntual que se solucionarà en bona voluntat; lo mateix argumenten quan nos impedeixen recuperar el Dret Civil Valencià. I quan el rei Felip nos insulta saludant-nos en un "bona tarda", es culpa dels seus assessors, perque el rei mes preparat de l'Historia no s'entera de lo que passa en el seu país. En tot cas, la culpa de tot la te Catalunya, per enganyar a tot lo mon i pressionar a Madrid en la nostra contra.

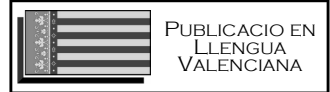
I aci tenim lo que fa especial el cas valencià: que mentres en uns altres llocs tenen un sol enemic, nosatres ne tenim dos.

Si volem alguna comparació, hauriem de pensar, per eixemple, en les tribus índies de l'est de Nortamerica, els famosos mohicans, hurons i companyia. No tenien un sol enemic, ne tenien dos: anglesos i francesos. Per a fer front als francesos, alguns s'aliaven en els anglesos, i viceversa. Al final, anglesos i francesos ¿quin interes tenien en ajudar als índies? ¿I quin ha acabat sent el destí d'estos?

Aci, com alli, alguns demanen aliar-se en els catalans per a fer front a "Espanya", i els altres volen que intensifiquem la nostra espanyolitat per a fer front a "Catalunya". Es la forma que tenen de restar elements al valencianisme per a evitar que se transforme en un autèntic moviment reivindicatiu nacional, que no ofrene res a ningú, cosa que a cap dels dos els interessa.

I açò no es lo pitjor. Lo pitjor es que, en realitat, els centres de poder que constitueixen Madrid i Barcelona, a pesar de rivalisar en tot, hi ha una cosa en la que se posen d'acort sempre: quan se tracta de afonar als valencians. Per això pactaren tan fàcilment la creació de la AVL i per això un partit tan espanyolista com el PP ha fomentat la catalanització, perque sap que això nos desunirà i nos debilitarà; d'igual manera, el fet de que la pressió catalanitzadora en les escoles espente als parlants al castellà no preocupa als catalans, perque lo important es que la societat valenciana es polarise. En lo que si s'han posat d'acort es en negar-nos l'aigua del Ebre, i en llevar-nos les grans entitats financeres per a acabar repartint-se-les. I han pogut fer-ho tan fàcilment perque abans ya s'havien ocupat de dividir-nos i debilitar-nos com a poble.

No es Madrid, no es Barcelona, es Madrilona, els dos a l'hora, els que col·laboren, i no pararan fins a que els valencians acabem com els mohicans, com un recòrd en l'Historia.

LA CITA

Un enemic declarat pot causar molt de mal, pero un amic fingit es pitjor.

John Gay

SUMARI

- 1
• EDITORIAL: **MADRILONA NOS AFONA**
- 2
• LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
• PREPARACIO DEL CONGRÉS VALENCIANISTE 2018
• PATRIMONI VALENCIÀ: **L'ESTACIO DEL NORT DE VALENCIA CIUTAT**
- 3
• JOCS TRADICIONALS (XXVIII): **MORT I PAM**
• PATRIMONI VALENCIÀ: **L'ESTACIO DEL NORT... (Continuació)**
• OPINIO: **EL DRET DE DECIDIR**
- 4
• PASSATEMPS
• RONDALLA: **DOS MONGES I UNA CHICONA**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisió, entre nosatres.

AVIS

Si li molesta la monotonia, no continue llegint.
En serio, no lligga mes.
Per ultima volta, no continue.
No continue perque anem a demanar-li que faça fotocopies d'est eixemplar per a repartir entre amics i coneguts.
¡No diga que no l'havíem avisat!

ACTIVITATS CULTURALS SETEMBRE DE 2017

A l'hora de tancar l'edició no tenim informació d'activitats per a setembre. Açò no vol dir que no se'n celebre cap. Podran informar-se d'elles en les pàgines web de les respectives associacions a mida que les vagen publicant.

Preparació del Congrés Valencianista 2018

L'any que ve se complirà el centenari de la publicació de la Declaració Valencianista de 1918. Inspirat en esta celebració, diverses associacions valencianistes s'han fixat com a objectiu celebrar el **Congrés Valencianista 2018**, el qual ha de servir per a posicionar el moviment de cara al futur.

En acabant d'una sèrie de contactes previs, el passat 27 de juliol tingue lloc una reunió en la que se crearen el comitè organitzador i les comissions de treball que han de dur avant el projecte.

La convocatòria es colectiva. De moment no se fa públic el llistat d'entitats convocants a l'espera de que s'unixquen més associacions que, per diverses raons, no pogueren estar en la passada reunió; totes participaran en igualtat de drets i deures. Esta es la raó també de que s'haja decidit ajornar la presentació pública del projecte fins al final del període vacacional.

El **Rogle Constanti Llombart** s'ha sumat ad esta prometedora iniciativa a partir de la qual esperem que el valencianisme cobre un nou impuls que el permeta contribuir a solucionar els problemes que te plantejats la societat valenciana en este començament de segle.

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correu 527
46002 València ciutat

rogleconstantillombart@gmail.com

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llombart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els exemplars estan, en pdf, en:

www.rogleconstantillombart.com

www.pjvalencianista.org

<http://issuu.com/rogleconstantillombart>

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviaré a casa tots els números que es publiquen durant l'any.

Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agraïts. El nostre número de compte, en **Caixa Ontinyent**, es:

ES61 2045 6014 65 3000195833

PATRIMONI VALENCIÀ

J.M.M.

L'Estació del Nord de València ciutat

Dir **Estació del Nord** en **València ciutat** es sinònim d'estació de ferrocarrils. Efectivament, l'Estació del Nord es un edifici singular i emblemàtic del Cap i Casal, de la construcció del qual es complix enguany el centenari, puix era inaugurat el 8 d'agost de 1917, obra impulsada per la **Companyia de Ferrocarrils del Nord**, d'ací el nom.

Estem davant d'una edificació monumental, concebuda a principis del segle XX, els primers dissenys de la qual són de 1906 de l'arquitecte **Demetrio Ribes**, eixecutor del projecte que es finalisà en 1917, no sense haver fet modificacions, adaptacions i rectificacions al primer plantejament.

Esta estació tingue un antecedent en la també nomenada **Estació del Nord**, obra de 1851 dels ingenieros **James Beatty** i **Domingo Cardenal**, situada molt prop de l'actual plaça de l'Ajuntament, en la confluència d'esta i l'actual carrer Ribera –en el que fon hort i cementiri de l'antic convent de **Sant Francesc**–. Es tractava d'un edifici de factura clàssica, decorat en columnes dòriques i d'una sola altura. Es posava en funcionament el 21 de març de 1852, en la que fon primera línia de ferrocarril valenciana, la que unia València i el **Grau**.

El creixement i reestructuració urbanística, i la mateixa necessitat de possibilitar la circulació per la primera ronda de la ciutat, aconsellaven alluntar l'estació del centre i ubicar-la més prop de lo que són actualment les grans vies, decidint-se per l'actual emplaçament.

El projecte de Ribes s'adscriu al moviment denominat **Sezesion Vienesa**, una de les corrents del modernisme imperant en **Europa**: treballs molt estructurats, donant importància a l'orde, l'equilibri i la geometrització, la composició tripartita de buits i vans, la simetria... són les seues característiques. Com a estació complix la funció de prestar determinats servicis, i se plantejà d'acort en la tipologia imperant en les estacions terme, en forma de U, composta per un cos central i dos laterals. Un ampli pati circumdat per una artística tanca es situa davant del cos fron-

terer, lloc reservat a transit de vehicles. En la frontera principal, caracterisada per la seua horisontalitat, s'observa ya la disposició en tres cossos, un central –destinat als viatgers que partixen– i dos adyacents, el de la dreta reservat als viatgers que arriben, en eixides laterals. El costat de l'esquerra queda reservat per a dependències de la pròpia estació. En la frontera, els pabellons laterals destaquen, a modo de dos torres, per ser més alts que el central. Te 69 m de longitud per 19 d'altura en la part més elevada.

FRONTERA PRINCIPAL

La forma de U crea un espai intermig per a vies i molls que es protegeix per una coberta metàl·lica obra de l'ingenier Enrique Grasset, una gran volta sobre soports articulats, la qual cobreix una llum de 45 m. Esta estructura fon realitzada en els tallers de

en els tallers de la coberta dispon d'una llanterna central per a l'entrada de llum i a l'hora per a la ventilació de la pròpia estació. L'edificació en el seu conjunt constitueix tot un exemple de compaginació dels aspectes arquitectònic i d'ingenieria.

Generosa es la decoració externa, en la que apareixen entre uns altres elements la taronja –cultiu en expansió i representatiu–, garlandes o flors de taronger elaborades majorment en ceràmica, ademes de l'escut de la ciutat i el de la Companyia de Ferrocarrils del Nord –estrelles de cinc puntes–; en l'accés principal destaquen dos panells mosaics dissenyats pel pintor **Josep Mongrell** (dos figures femenines conegudes com la "Guardesa de Dia" i la "Guardesa de Nit").

Molt ricament decorat apareix també l'interior, lo que correspondria al vestíbul, d'elegants proporcions, cobertes les dos tramades per un trespol en les tradicionals viguetes de fusta

TRESPOL DEL VESTIBUL

ta en les seues voltes revestides de trencadís, en decoració de motius vegetals en els extrems. La decoració es completa en les taquilles per a vendre billets, recolzadors, soculs..., de fusta en incrustacions de mosaic, i la cobertura de les parets en trencadís i ceràmica, ademes de vidrieres.

Continúa en la página 3

Mort i pam

En el carrer a on yo vivia de menuda hi havia un sabater apanyador que sempre tenia chiquets fent-li companyia. Yo no entenia per qué, puix el pobre home era malcarat i coixo i, a volets, manifestava un geni endimoniat.

Una amigueta meua, que tenia dos germans, m'ho va explicar: quan arreplegava sabates d'home a les que els faltava un tacó, tirava l'atre i els chiquets es tornaven folls per fer-se en ell i aprofitar-lo per a jugar a "mort i pam".

Els chiquets guanyaven "bufos" que "dissimulaven" dels bars i cassinos a on es juga a les cartes.

Per a iniciar el joc, primer es repinyava per a establir la tanda dels jugadors.

El primer llança el tacó (o be una tella), el segon, si no s'arrisca des del principi, llança el seu lo mes llunt i aixina fins a que tots estiguen involucrats ya en el joc. Este consistix en "marcar" el tacó del contrari, entenent "marcar" per quedar-se a una distancia d'estos objectes. La marca pot ser de **pam** si entre els dos queda una distancia inferior a un pam de la ma, **mort** si estan tocant-se, i **mort i pam** quan el que llança ha tocat al contrari i se separa mes d'un pam d'ell.

Quan aço ocorria l'amo del tacó tocat pagava un bufo per al pam, dos per al mort i tres per al mort i pam, i el guanyador continuava tirant.

Havia de llançar en els peus junts o podia demanar "camallà", que volia dir obrir les cames. Si el que es veyia en perill dia "no camallà", obligava al tirador a mantindre els peus junts.

Una variacio del joc era, en conte d'en tacons o telles, jugar-lo en boletes.

L'Estacio del Nort...

Ve de la pagina 2

La cafeteria o la sala d'espera –actualment transformades en lo que a usos respecta– son autentiques joyes en quant a decoracio: mosaic, trencadís, ceràmiques...; lo que fon la cafeteria es decora en grans panells ceràmics que reproduïxen escenes alusives a temes regionals: la riquesa agricola, paisatges, costums..., volent mostrar al viager al lloc al que havia arribat, a l'hora que impressionar-lo. Estos panells estan firmats pel pintor-ceramiste **Gregori Muñoz Dueñas**.

Demetrio Ribes Marco, arquitecte valencià, format majoritariament en Madrit, es una figura clau en l'arquitectura peninsular de les primeres decades del segle XX; en este edifici volgue aglutinar, com ho fara en uns atres projectes –ad ell se li deu tambe l'edifici dels **Docks** del port de Valencia–, les arts menors, en les que treballaran un ample conjunt d'artesans i, a banda de lo ya indicat respecte de la ceràmica –la major proporció procedent de "**La Ceramo**"– el vidre o la fusta, destaca la forja de la tanca que perimetra l'edifici, de les lluminaries, etc.

Este edifici fon declarat **Monument Historic Artistic** en 1961 i **BIC** en 1983. Des de 2004 l'estacio es gestionada per **Adif**.

ESPAI DE L'ANTIGA CAFETERIA

OPINIO

J.B.M.

El dret de decidir

Des de fa un temps se sent dir tambe per aci, per Valencia, frases de l'estil de "dret a decidir", o "Espanya ens roba". Voldria fer unes reflexions a rant d'aixo.

Primer que res, me pregunte qui, i per qué nassos, mos ha fet als valencians que passem a ser el poble del "ens". ¿Sera per culpa dels porritos que copien quansevol cosa que veuen, per roïna que siga? ¿O sera per eixa creixent invasio dels interessos lligats a lo public (aço es, al govern i les subvencions)? Deixe la pregunta en l'aire per a que siguen vostres, llectors, els que la responguen.

L'expressio "dret a decidir" se sent dir lligada a certes iniciatives politiqueres i certes actituds que volen fer-se passar per modernes i "democratiques". Pareixeria que ficar un paper dins d'una urna tinguera propietats magiques o alguna cosa aixina. Ades, quan la LOGSE encara no havia destrossat les ganas d'estudiar, de treballar i de l'esforç per coneixer, no deixava de ser una de les maneres de triar un carrer, i subjecta a problemes d'agregacio (problema est ultim que s'hauria de fer mirar algu que tinguera una miqueta de ver-

gonya en relacio al tema que tractem, donades les seues "voluntats" invasives: si mos volen dins dels "països", ¿quán devem votar els valencians?, ¿en ans, o mes avant, quan busquen anexionar-nos, o mai en la vida? Esta ultima opcio me pareix que es la que barallen). En aquella epoca tambe, ans de la LOGSE, la democracia lliberal no deixava de ser mes que la manco roïna de les formes de govern conegudes, formada per un grapat de institucions (i actituds) destinades a llimitar i distribuir el poder, i evitar els abusos (els "checks and balances" dels nortamericans).

Es cridaner tambe vore que eixes persones que amollen lo del "dret a decidir" son les mateixetes que han dut, o han colaborat en dur, a Valencia eixe projecte d'ingenieria social que te per malnom "normalitzat" (l'invent de Pompeu Fabra). O siga: que no mos han deixat, ni mos deixen, als valencians, decidir en la qüestio de la nostra propia llengua vernacula.

Pero, anem a vore: ¿qui te de veres el dret de decidir? En els països civilisats, cada persona. En canvi, en els països

socialistes i les dictadures, els que manen. I en els països que porten camí de convertir-se en socialistes o dictadures, els grups organissats fent servir la força i les argucies.

En eixe mateix sentit, els qui realment mos estan furtant son precisament eixos grups organissats, digueu-li Catalunya, digueu-li Espanya, digueu-li com vullgau. Si voleu podem dir-li "Catalunya mos furta". Mos furta la llengua, i tambe els cacaus.

Ens, aleshores, el que passa, maduixes, la resta, aturar, València (aixina, en l'accent canviat, per la voluntat de una sola persona, catalana, per mes senyes)... Xativa i Alcoy ciutats catalanes... País Valencià, aixina en majuscules, junt als "Pastiços Catalans"... la llengua de la *Universitat de* (un atra volta en l'accent canviat) *València*... millons i mes millons per a Acció Cultural del País Valencià... tot molt modern i molt "democratic": lo mateix que la Republica "Democratica" Alemana. Només mos falta la Stasi, i acabarem protagonisant "*La vida de los otros*". Veem fantasmes; com els veïen en Veneçuela.

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. Camp sembrat de blat o forment.
2. Molusc cefalopodo, de gran cap, posseix huit tentaculs en dos fileres de ventoses i un deposit de tinta, la qual llança per a fugir de possibles amenaces.
3. S'aplica al que es traïdor, infidel o deslleal a una causa o ad algu.
4. Canal o conducte subterraneu que dona eixida a les aigües residuals o de pluja.
5. Se diu d'allo que conté farina o presenta una textura o caracteristiques similars.
6. Taula redona a la que se posen unes faldes, baix la qual hi ha una plataforma en un forat al mig per a ficar el braser.
7. S'aplica a la persona que cultiva un terreny que no es seu, en la condicio de repartir-se els fruits en el propietari a parts iguals.
8. Ascendencia o descendencia de qualsevol familia, especialment s'aplica en els casos de families nobles o de renom. Nom de familia en el qual se distinguen les persones.
9. Raïl o tronc d'una familia.

La solucio a peu de pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Llançar pedres contra algu o alguna cosa.
2. Derretir un cos solit liquant-lo per mig de la calor, com per exemple els metals o aliments com el formage o el chocolate.

				1.		2.
1.	-	L	-	-	-	-
2.	-	O	-	-	-	-
3.	-	-	-	-	R	-
4.	-	-	N	-	-	-
5.	-	-	-	-	I	-
6.	-	-	-	-	N	-
7.	-	-	I	-	-	-
8.	-	-	N	-	-	-
9.	-	-	I	-	-	-

RONDALLA

J.P.B.

Dos monges i una chicona

Dos monges caminaven per un bosc, en lo poc que ha plogut el riu creixcut. Buscant un guau per a on travessar-lo se trobaren en la vora a una ferosa jove plorant amargament. Li preguntaren qué li passava i ella els contestà:

–No trobe la forma de passar el riu sense estropear-me la roba. Dema m’he de casar i este mati he anat a visitar a la meua millor amiga per a ensenyar-li el trage de boda, ya que ella no va a poder assistir a la cerimonia. En ma casa m’han insistit molt en que no anara. La meua familia ha fet un esforç molt gran per a comprar-me este trage i ara se van a enfadar en mi a montó, i en rao, ipero tenia tanta ilusio de compartir este moment en la meua amiga...! ¡Cóm anava a imaginar que

ocupes –afegi– yo t’ajudare a passar. Dient aço, agarrà a la chicona en braços i travessà el riu deixant-la en l’atra vora, en el trage intacte. El monge mes

jove els segui i, encara que no digues, estava indignat. El seu companyer estava incomplint els seus vots, que els prohibien qualsevol contacte físic en una dona.

La chica es despedi i els monges continuaren el seu cami; encara els quedava un llarc recorregut per a arribar al monasteri. Tot este temps, el monge jove no digues, pero no l’abandonava l’enronia de l’incident del riu.

Nomes aplegar al monasteri i presentar-se al seu superior, li explicà el succes, recriminant l’actitut del seu companyer. Quan acabà, el mestre, en tota serenitat, li contestà:

–El teu germa ha deixat a la chica a la vora del riu, ¿i tu encara carregues en ella?

Basat en un conte zen

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)
Creixcut, creixeria de **creixer**: Desenrollar-se i augmentar el tamany o dimensions dels sers vius. Aumentar de tamany o dimensions. En el text, pujar el

nivell d’un riu per acumulacio de pluja o desgel de neu caiguda; tambe pujar el nivell de la mar per les mareas o algun atre fenomen.
Enronia/ mania/ fixacio: Idea pertinaç

que no te pots llevar del cap.
Guau: Part d’un riu en la qual hi ha poca profunditat i es lo suficientment ferma com per a passar caminant, a cavall o en vehicul.

Solucio:

- Verticals: 1. APEDREGAR 2. FONDRE
 1. BLADAR 2. POLP 3. PERFIT 4. ANDRONA 5. FARINOS 6. TENDUR 7. MIGER 8. LLINAGE 9. ESTIRP

I RECORDA... La nostra primera paraula es **apedregar**. L’accio i efecte d’apedregar es una **apedregada** o **pedregada** o un **apedregament**. Tambe se diu pedregada a una graniçada. Diem que està **apedregat** quan les plantes o cultius s’han danyat pel graniç o la pedra. **Pedregar** es caure pedra del cel, graniçar. Un terreny en cantitat de pedres soltes es un terreny **pedregos**. I el parage en abundancia d’estes pedres es un **pedregal**. El lloc d’a on s’extrau pedra destinada a la construccio o a uns atres usos es la **pedrera**. Es **apedregador** qui apedrega. Eix. *Han apedregat els cristals fins que els han trencat. / S’ha perdut tota la fruita per la pedregada d’anit.*
 La nostra segona paraula es **fondre**. Està **fos** allo que està derretit o s’ha fet liquit per efecte de la calor. L’accio i efecte de fondre es una **fundicio**; tambe, fabrica a on se fonen metals; i aleacio de ferro i carbono. Eix. *Durant la guerra fongueren les campanes per a fer armes. / ¿Has fos el chocolate per a cobrir el pastiç?*